

Luísa Mayo, produtora de pataca e trigo e membro da Comisión Executiva do SLG

A pesares de ser filla de labregos, Luísa Mayo vive da terra dende hai poucos anos. Emigrante en Suíza ata finais dos noventa, decidiu regresar co seu marido para traballar as leiras coa visión idealizada do noso país que a Xunta vendía no exterior. Así, investiron todos os aforros para poder sacarlle o froito a máis de corenta hectáreas na Vilaseca de Trasmiras, na Limia Alta, con trigo e pataca. A inexistencia do regadío, os prezos de miseria ou as dificultades para comercializar, descubrironlle a Luísa que a Galiza rural non é tan cor de rosa como a Xunta a quere pintar.

“Págannos a pataca a 10 pesetas, cando se vendía polo triplo hai trinta anos”

■ ¿Qué tal foi a colleita este ano?

Ben, pois tivemos moi bo tempo para collelas e unha boa produción. O malo é que están vindo patacas doutras zonas de España, e mesmo de Francia, e non valen as nosas. Nós temos os almacéns cheos e non temos a quen venderllas. Daquela, pouco importa que tiveramos unha boa produción. O ano pasado, por esta época, xa tiñamos colocada boa parte das patacas. Antes, mesmo vendiamos moitas a Portugal, pero este ano nin iso.

■ Daquela, amais dos baixos prezos, teñen un problema gordo coa comercialización.

Hoxe, si. Todos estamos do mesmo xeito: aínda que queiramos vender non hai quen saque as patacas. Aquí estábanse mandando moitas para Portugal, pero en varias ocasións tivemos problemas para cobrar. Nós, en concreto, temos un cliente que nos quedou a deber un millón de pesetas hai dous anos, e aínda estamos agardando por el.

■ ¿Alomenos melloraron os prezos?

Este ano estánnolas a pagar entre as 10 e 12 pesetas por quilo. Un dato curioso se temos en conta que, cando eu era nena, haberá máis de trinta anos, a meu pai pagábanlle as patacas a 25 e 30 pesetas por quilo, e estamos a falar das pesetas de hai tres décadas.

Tamén temos unha mínima parte da produción vendida por contratos con almacenistas. Sen embargo, a día de hoxe, nin sequera nos levaron esa mínima parte. No noso caso, temos un contrato que nos paga a 16 pesetas o quilo, e outro a 18. Non é moito, pero é unha maneira de poder asegurar algo.

De todos xeitos, en comparación con outros anos, non son malos prezos. O ano pasado pagáronas tamén ben. O que pasa que

Luísa ten boa parte da produción de pataca deste ano almacenada por falta de compradores

os labregos e labregas non queremos que un ano nos valla moito e outro teñan o prezo tirado polo chan. A nós interésanos que se manteña un prezo estábel que,

aínda que non sexa moi alto, nos resulte rentábel traballar. Non nos interesa que un ano nos dean 40 e 50 pesetas por quilo, e que para outro teñamos que tirar con elas.

■ ¿Cal sería a solución a todos estes problemas?

Dende o SLG pedimos que se fagan contratos homologados, para garantir ese prezo mínimo; e que se cree un

fondo de compensación, para poder defender as nosas rendas nos anos que as patacas non valla nada.

■ Pero entón, ¿a Xunta non fixo nada aínda despois da crise e do conflito que se viviu na Limia hai dous anos?

De todo o que pedimos, non nos concederon nada. Co Conselleiro que había antes, Diz Guedes, non se podía nin falar, que non nos atendía. A ver se o novo fai algo por nós. Aquí na Limia todo vira en torno á pataca. Se a pataca vai ben, van ben os restaurantes, os comercios, todo; se a pataca vai mal, a Limia vai mal. Tal como estamos hoxe, ¿que futuro temos para os nosos fillos? Aquí, na zona da Limia, se non temos o agro, pode que haxa algo de traballo na construción, pero pouco máis, pois non hai industria. Daquela, o futuro pinta cos nosos fillos emigrando para as cidades e toda esta bisbarra sen xente nova. A Limia vive toda enteira en torno á pataca.

“O sector da pataca segue totalmente indefenso ante posíbeis crises”

■ Ao problema dos prezos e da comercialización habería que engadir o dos custos de produción, que para a pataca deben ser moitos.

A semente mércase moi cara. Depende do calibre, pero se imos a un tamaño pequeno, que permite semear máis, pode andar en torno ás 180 pesetas por quilo. Os abonos pagámoslos caros, o fitosanitarios cada vez valen máis, por riba sóbennos agora o gasóleo, e as patacas cada vez valen menos e non hai quen as queira.

E a parte destes custos, para poder traballar na pataca cómpre facer grandes investimentos, un mínimo de trinta millóns de pesetas en maquinaria por explotación, dependendo a cantidade de terras que se traballen. Aínda que nos subvencionan algo, os cartos hai que devolvelos, e se a pataca non se paga, non podemos devolver os préstamos.

■ ¿Cumriu a Administración algunha das promesas de hai dous anos?

Da famosa fábrica de patacas, nada. E do regadío, creo que iniciaron algunha obra pola zona da Lagoa da Antela, pero por aquí xa nos dixeron que, se cadra, nos toca algo na terceira ou na cuarta fase, cando aínda non deron rematado a primeira.

■ Entón, ¿están preparados para afrontar unha nova crise ou seguen indefensos?

Indefensos de todo, non se fixo nada. Tentouse negociar co tema de axudas á semente coa Deputación, pero xa nos dixeron que non nos ían dar máis. Nós propuxemos que nos desen axudas para que o Instituto do Campo produza para nós semente nova, pois non é só unha cuestión de cartos, xa que a semente que vén de fóra, a parte de ser cara, adoita a traer virose.

Hai anos que temos mellor produción coa semente que preparamos nós na casa que coa foránea.

■ Vostede estivo na carga policial contra a última tractorada ¿Pensa que foi xusta a absolución dos policías?

Non, non foi xusta. A xente viña cara a Ourense a dialogar para buscar unha saída ao conflito, paráronnos os tractores e, cando a xente quixo baixar camiñando pola beiravía de xeito pacífico, comezaron a cargar. Non viñamos buscando conflito, e xa fixéramos público que iamnos concentrar os tractores na zona de Velle para despois negociar e ver que solución se lle daba ao problema. Aquelo para nós foi unha sorpresa. E, por riba, houbo un xuízo contra o Puga no que non lle admitiron as probas nin as testemuñas, cando tiñamos gravacións de vídeo onde se vía todo.